

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET KASTELIC PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 60533/00)

PRESUDA

STRASBOURG

10. srpnja 2003.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu **Kastelic protiv Hrvatske**

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. P. LORENZEN,
- g. G. BONELLO,
- gđa N. VAJIĆ,
- gđa S. BOTOCHAROVA,
- g. V. ZAGREBELSKY,
- gđa E. STEINER, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *zamjenik tajnika Odjela*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 19. lipnja 2003. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 60533/00) protiv Republike Hrvatske koji je slovenski državljani g. Tomaz Kastelic ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 16. ožujka 2000. godine.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. Brane Gorse, odvjetnik iz Ljubljane, Slovenija. Hrvatsku je Vladu ("Vlada") zastupala njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

3. Podnositelj zahtjeva posebno je naveo kako je lišen prava na pristup sudu i pošteno suđenje jer je, zbog donošenja propisa iz 1996. koji određuje prekid svih postupaka koji se tiču tužbi za naknadu štete nastale uslijed terorističkih akata, onemogućeno donošenje odluke o njegovoj građanskoj tužbi za naknadu štete. Prigovara i duljini postupka

4. Zahtjev je dodijeljen u rad Četvrtom odjelu Suda (pravilo 52. stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmatrati predmet (članak 27. stavak 1. Konvencije) bilo je sastavljeno u skladu s pravilom 26. stavkom 1.

5. Dana 1. studenoga 2001. Sud je izmijenio sastav svojih odjela (pravilo 25. stavak 1.). Ovaj je predmet dodijeljen u rad novosastavljenom Prvom odjelu (pravilo 52. stavak 1).

6. Odlukom od 7. studenoga 2002. Sud je zahtjev proglasio djelomično dopuštenim.

7. I podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su svaki svoje očitovanje o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59. stavak 1.). Nakon konzultacija sa strankama, Vijeće je odlučilo da nije potrebna rasprava o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59. stavak 3. *in fine*).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

8. Podnositelj zahtjeva rođen je 1950. i živi u Ljubljani, Slovenija.

9. Dana 24. travnja 1992. u eksploziji su uništeni restoran podnositelja zahtjeva i obližnja kuća u Novigradu (Hrvatska).

10. Dana 29. studenoga 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Bujama tužbu za naknadu štete protiv Republike Hrvatske.

11. Dana 1. lipnja 1995. sud je donio presudu kojom je podnositelju zahtjeva dosudio naknadu štete u visini od 1.911.000,24 hrvatskih kuna (HRK), zajedno s kamatama i troškovima.

12. Dana 17. siječnja 1996. Sabor je donio Zakon o izmjeni Zakona o obveznim odnosima koji propisuje da se prekidaju svi postupci za naknadu štete nastale uslijed terorističkih akata do donošenja novog propisa o tom pitanju te da se, do donošenja tog novog propisa, ne može tražiti naknada štete nastale uslijed terorističkih akata. Hrvatske vlasti do sada nisu donijeli novi propis koji bi uređivao to pitanje.

13. Dana 29. veljače 1996. prvostupanjska presuda donesena 1. lipnja 1995. otpremljena je strankama.

14. Dana 11. ožujka 1996. Republika Hrvatska žalila se protiv presude od 1. lipnja 1995. zatraživši od suda da prekine postupak sukladno naprijed navedenim zakonskim izmjenama.

15. Dana 14. listopada 1996. Županijski sud u Puli ukinuo je prvostupanjsku presudu i predmet vratio na ponovni postupak. Utvrdio je kako prvostupanjski sud nije primjereno utvrdio je li imovina podnositelja zahtjeva uništena uslijed akta koji bi se mogao smatrati terorističkim aktom.

16. Dana 9. veljače 1998. Općinski sud u Bujama odredio je prekid postupka u skladu s naprijed navedenim zakonom.

17. Dana 3. ožujka 1998. podnositelj zahtjeva žalio se protiv te odluke. Tvrдио je kako je u njegovom predmetu zakon iz 1996. primijenjen retroaktivno.

18. Dana 4. svibnja 1998. Županijski sud u Puli potvrdio je prvostupanjsku odluku.

19. Dana 20. lipnja 1998. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu osporavajući ustavnost odluka nižih sudova o prekidu postupka. Od Ustavnog je suda zatražio i da pokrene postupak za ocjenu ustavnosti Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima.

20. Dana 17. siječnja 2000. Ustavni je sud proglasio tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom. Utvrdio je kako je podnositelj zahtjeva ustavnu tužbu podnio protiv odluke Županijskoga suda od 4. svibnja 1998. kojom je potvrđena odluka Općinskog suda u Bujama o prekidu postupka o tužbi podnositelja zahtjeva za naknadu štete. Međutim, prema Ustavnom zakonu o Ustavnom sudu, podnositelj zahtjeva ustavnu tužbu može podnijeti samo protiv pravomoćne odluke o bilo kojem postupku. Sud je utvrdio kako pobijana odluka nije pravomoćna jer predstavlja samo postupovnu odluku i jer je postupak još u tijeku. Nije ni na

koji način odgovorio na zahtjev podnositelja zahtjeva za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti osporavanih zakona.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

21. Mjerodavni dio članka 180. Zakona o obveznim odnosima glasi kako slijedi:

Članak 180. stavak 1.

"Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu."

22. Mjerodavni dijelovi Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 7/1996) glase kako slijedi:

Članak 1.

"U Zakonu o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se."

Članak 2.

"Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastavit će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata."

23. Mjerodavni dio članka 212. Zakona o parničnom postupku predviđa sljedeće:

Članak 212.

"Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

24. Podnositelj zahtjeva navodi nekoliko povreda članka 6. stavka 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

25. Kao prvo, tvrdio je kako je lišen prava na pristup sudu i pošteno suđenje jer je Općinski sud u Bujama odredio prekid postupka u skladu s izmjenom Zakona o obveznim odnosima.

26. Nadalje, tvrdio je kako je duljina postupka povodom njegove tužbe za naknadu štete pred Općinskim sudom u Bujama pokrenutog 29. studenoga 1994. prekoračila "razumni rok".

A. Pristup sudu

27. Vlada je tvrdila kako pravo podnositelja zahtjeva na pošteno suđenje nije povrijeđeno te kako je on imao pristup sudu u odnosu na svoj zahtjev za naknadu štete jer je mogao pokrenuti građanski postupak. Tijekom toga postupka donesena je prvostupanjska presuda, a o tuženikovoju je žalbi odlučio žalbeni sud. Iako je istina da je nakon donošenja Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima, Općinski sud u Bujama odredio prekid postupka, ta je odluka samo privremena do donošenja novog propisa koji će uređivati odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.

28. U svojoj se daljnjoj raspravi Vlada pozvala na sudsku praksu Suda i navela kako pravo na pristup nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. U ovome je predmetu sam karakter ograničenja bio takav da nije sprječavao osobe u položaju podnositelja zahtjeva ostvariti pravo na pristup sudu, već je samo privremeno odgodio konačno rješenje takvih sporova. Primijenjena mjera nije narušila pravo podnositelja zahtjeva na pristup jer žalbeni sud nije ukinuo prvostupanjsku presudu zbog novog zakona, već zbog toga što je utvrdio kako je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio činjenično stanje.

29. Podnositelj zahtjeva je tvrdio kako nije imao pošteno suđenje i kako činjenica da su domaće vlasti spriječile odlučivanje o njegovoj tužbi na temelju članka 180. Zakona o obveznim odnosima predstavlja miješanje u njegovo pravo na pristup sudu.

30. Sud primjećuje kako je postupak povodom tužbe podnositelja zahtjeva za naknadu štete nastale uslijed terorističkih akata, podnesene protiv Republike Hrvatske, prekinut odlukom Općinskog suda u Bujama od 9. veljače 1998. na temelju zakona iz 1996. i da ona nije sporna među strankama.

31. Sud nadalje podsjeća kako je u istim okolnostima u predmetu *Kutić* (vidi *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, ECHR-2002 II) utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu. Sud primjećuje kako hrvatske vlasti još nisu donijele nikakav propis o tom pitanju, pa prema tome ne vidi razloga odstupiti od svog zaključka donesenog u predmetu *Kutić*.

32. Slijedom toga, Sud nalazi kako je u odnosu na pravo podnositelja zahtjeva na pristup sudu došlo do povrede članka 6. stavka 1.

B. Duljina postupka

33. Sud primjećuje da je u vrijeme kad je Konvencija stupila snagu u odnosu na Hrvatsku, na temelju zakona iz 1996., Općinski sud u Bujama bio spriječen nastaviti s rješavanjem predmeta podnositelja zahtjeva, iako je odluka o prekidu postupka donesena tek kasnije.

34. Iz toga slijedi da su sva odugovlačenja postupka u razdoblju koje treba uzeti u obzir bila posljedica zakona iz 1996. Sud je taj vid već uzeo u obzir u svom naprijed navedenom razmatranju prava na pristup sudu. Imajući na umu svoja utvrđenja u tom pogledu (vidi stavak 32. ove presude), Sud nalazi kako se pitanje duljine postupka treba smatrati obuhvaćenim pitanjem pristupa sudu.

35. Sud stoga nalazi kako pitanje duljine postupka nije potrebno odvojeno ispitivati.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

36. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

37. Podnositelj zahtjeva tražio je 1.929.000,24 HRK zajedno s kamatom od 1. travnja do isplate po stopi koja se u Hrvatskoj plaća za naknadu materijalne štete. Tvrdio je kako bi taj iznos nadoknadio stvarnu štetu na njegovoj imovini. Osim toga, tražio je i iznos od 18.000 HRK zajedno s kamatom od 1. srpnja 1992. po stopi koja se plaća u Hrvatskoj, te 18.000 HRK zajedno s kamatom od 1. listopada 1992. po stopi koja se u Hrvatskoj plaća za izgubljenju dobit.

38. Konačno, tražio je iznos od 50.000.000 slovenskih tolara (SIT) u odnosu na nematerijalnu štetu.

39. Vlada nije dala primjedbe u pogledu traženja podnositelja zahtjeva.

40. Sud ne nalazi uzročne veze između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. On ne može nagađati kakav bi bio ishod postupka da je bio proveden u skladu s člankom 6.

41. Sud, međutim, prihvaća da je podnositelj zahtjeva zbog povrede pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi pukim utvrđivanjem povrede. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 4.000 EUR kao naknadu nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdaci

42. Podnositelj zahtjeva je tražio 267.748,60 HRK za troškove koje je imao pred domaćim sudovima i 312.018 SIT za nagradu za svog odvjetnika pred Sudom.

43. Vlada na to nije dala nikakve primjedbe.

44. Prema sudskoj praksi Suda, nadoknada troškova i izdataka može se dosuditi samo ukoliko ih je podnositelj zahtjeva stvarno i neophodno pretrpio, te ukoliko je njihova visina bila razumna (vidi između ostalih izvora prava presudu u predmetu *Arvelakis v. Greece*, br. 41354/98, § 34, 12. travnja 2001., neobjavljena). U ovome predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i naprijed navedenih kriterija, Sud primjećuje kako u spisu nema elementa koji bi ukazivao na to da je pred domaćim sudovima, zbog pomanjkanja pristupa sudu, podnositelj zahtjeva pretrpio ikakve dodatne troškove i izdatke. Što se tiče sudskih troškova i izdataka pretrpljenih pred njime, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 2.000 EUR.

C. Zatezna kamata

115. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na pravo podnositelja zahtjeva na pristup sudu;

2. *presuđuje* da se, u odnosu na duljinu postupka, prema članku 6. stavku 1 ne pojavljuju nikakva odvojena pitanja;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose koje treba preračunati u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 4.000 EUR (četiri tisuće eura) u odnosu na nematerijalnu štetu;

(ii) 2.000 EUR (dvije tisuće eura) u odnosu na troškove i izdatke;

(iii) sve poreze koji bude potrebno zaračunati na naprijed navedene iznose;

(b) da se od isteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *odbacuje* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 10. srpnja 2003. u skladu s pravilom 77. stavicama 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Zamjenik Tajnika

Christos ROZAKIS
Predsjednik